

головну сторінку, зручність взаємодії з навчальним матеріалом, налаштування розміру, шрифту тексту, зміну кольорів тощо.

Обґрунтовано модель індивідуалізації навчання, що включає змішане навчання на засадах персоналізації, використання досліджень штучного інтелекту, педагогічного супроводу, застосування інтерактивних методів навчання.

Розроблено адаптовану технологію навчання, що передбачає індивідуалізацію навчання як на рівні кожного завдання, темпів, цілей, мотивів, педагогічного супроводу так і на рівні індивідуалізації освітнього портфолію. Визначена необхідність впровадження онлайн навчання. Освітні онлайн-платформи – це інструмент, який дає змогу індивідуалізувати навчання. Загалом, інтеграція освітніх онлайн-платформ та шкільної програми – одна з задач програми реформування Нової української школи. В межах такої інтеграції учні самостійно опрацьовуватимуть теоретичний матеріал, а практичні завдання виконуватимуть офлайн у школі. Освітні онлайн-платформи є найкращою світовою практикою у найбільш інноваційних школах світу, що дає змогу і розробляти індивідуальні навчальні траєкторії. Саме такий підхід дає можливість забезпечити компенсацію освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану.

Технології індивідуалізованого навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів початкової школи

*О.В. Барановська,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України*

Неможливість продуктивно навчатися з початку війни і постійні перерви у навчальному процесі початкової школи спричинили відчутні освітні втрати дітей. Труднощі організації навчального процесу, інша система соціальних взаємозв'язків вимагають змінювати підходи до навчання. Наразі пріоритетними стають *гнучкість, адаптивність, зворотний зв'язок, швидке реагування на зміни в соціальному середовищі, співпраця з психологічними та медичними установами*. Наше дослідження переконує в тому, що значні прогалини виявилися в сформованості базового *наскрізного вміння читати з розумінням, яке є ядром читацької компетентності*. Тому одним із важливих напрямків компенсації освітніх втрат учнів є *діагностика, подальше систематичне формування та відновлення бази наскрізних умінь учнів шляхом впровадження технологій індивідуалізованого навчання*. Метою технологій індивідуалізованого навчання ми визначаємо: виявлення та подальший розвиток індивідуальності та потенційних можливостей дитини; вплив на якість та темпи засвоєння учнями шкільної програми; врахування зони найближчого розвитку дитини; мотивація та збільшення пізнавальної активності учнів; компенсування освітніх втрат учня. *Класифікаційними характеристиками технологій індивідуалізованого навчання ми виділяємо: загальнонавчальність; гуманістичність; дитиноцентризм; гнучкість;*

націленість на зону найближчого розвитку; врахування індивідуальних, психічних та фізичних особливостей дитини, темпу її розвитку; адаптованість форм і методів навчання; орієнтованість на розвиток творчого потенціалу дитини. Експериментальна *технологія формування інформаційних (зокрема, читацьких) умінь учнів* побудована на загальнодидактичній основі та системному підході до їхнього формування. На наш погляд, *системний підхід до формування читацьких умінь як складової частини комплексу інформаційних умінь учнів* початкової школи повинен мати єдину рівневу систему їх формування: вміння мають змінюватися на об'єктному, рівневому, структурному та якісному рівнях. Отже, *технологія формування інформаційної (читацької) компетентності* містить такі *етапи*: *кумуляції* (актуалізація накопиченого читацького та інформаційного досвіду); *діагностики* (визначення рівня сформованості складової компетенції); *мотивації* (створення атмосфери зацікавленості, інтересу до діяльності); *психологічної реабілітації* (зняття тривожності, компенсація психологічних травм дитини, переключення на позитивну діяльність); *рефлексії* (відбувається усвідомлення суті та структури даного утворення; подається правило-орієнтир, зразок); *тренування* (відпрацювання складових читацьких та інформаційних умінь та навичок); *узагальнення* (узагальнення та систематизація набутих умінь); *контроль та корекція* (перевірка рівня сформованості компетенції на певному рівні); *перенесення* (застосування набутих компетентностей на інших видах діяльності, в реаліях життя). Досліджувалися також *можливості сучасних підручників для початкової школи (читання та українська мова) частково компенсувати освітні втрати учнів, що виникли в умовах війни*. Аналіз запитань та завдань підручника, які націлені на формування наскрізних умінь учнів (уміння читати з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, уміння, що формують емоційний інтелект, уміння співпрацювати з іншими) показав, що переважну більшість запитань та завдань займають саме читання з розумінням (біля 45% репродуктивні та біля 25% продуктивні); запитання та завдання, націлені на уміння розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами займають біля 10%. *Отже*, компенсація освітніх втрат може здійснюватися за допомогою адаптованих технологій індивідуалізованого навчання, які мають реалізувати поетапне формування наскрізних умінь учнів в рамках освітніх стандартів, допомогти дитині визначити її індивідуальний план навчання та розвитку, знайти ефективні шляхи мотивації.

Педагогічне консультування як актуальне освітнє явище

*О. П. Кравчук,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України*

У зв'язку з широкомасштабним вторгненням Російської Федерації на територію нашої країни 24 лютого 2022 року освітня система України переживає